

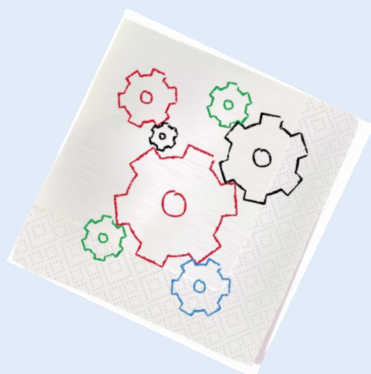
TERMPOSTEN

Nr. 2
august 2013

NYHETSBREV
FRA SPRÅKRÅDETS TERMINOLOGITJENESTE

INNHold:

<u>Redaksjonens vindu</u>	2
<u>Siden sist</u>	2
<u>Nyheter</u>	3
<u>Visste du at? Om Språkrådets termwiki</u>	3
<u>På kornet – portrettintervju med Raida Ødegaard</u>	4
<u>Aktuell term: statskupp</u>	4
<u>Spørsmål og svar 1: Dekaffinert eller koffeinfri kaffi</u>	5
<u>Spørsmål og svar 2: Firma, foretak eller selskap?</u>	5
<u>Lesernes hjørne</u>	5
<u>Terminologgen</u>	6
<u>Noen kommende arrangementer</u>	6

Redaksjonens vindu

Så er sommeren med sine late dager over for denne gang, og høsten er "i kjømda". "Dessverre", istemmer nok en del, ikke minst fordi sommeren i år har vært slik som mange husker sine beste somre. Men høsten er ikke bare minner om en sommer som er over, den er også en tid for ny giv med fulladede batterier. Det er derfor på sin plass å nevne at Språkrådet får ny organisasjon fra rundt førstkomende årsskifte. Den viktigste endringen er at sekretariatet skal inndeles i fem seksjoner, hvorav tre nye fagseksjoner. Seksjonene skal ledes av hver sin seksjonssjef. Tre stillinger som seksjonssjef blir lyst ut i september – *så følg med!*

Terminologitjenesten vil opphøre i sin nåværende form, men de tre rådgiverstillingene vil uavkortet gå inn i en fagseksjon "for fagspråk og språk i samfunn og høyere utdanning" med i alt sju personer.

Dette nyhetsbrevet vil med stor grad av sikkerhet fortsette å komme ut som før.

Siden sist

Nordterm 2013

Fra 17. til 20. juni ble Nordtermkonferansen arrangert i sommerlige Stockholm. Vertskap denne gang var Terminologisentrum TNC.

Arrangementet ble innledet med et dagskurs i datamodellering for terminologer, mens to dager var avsatt til konferanseinnlegg. Møtet i Nordtermforsamlingen den siste dagen avsluttet arrangementet.

Temaet for årets konferanse var "Från förarbete till förvaltning – terminologiarbete steg för steg". TNCs leder Anna-Lena Bucher innledet konferansen, og Inge-Mar Strandvik fra EUs generaldirektorat for oversettelse (DGT) holdt plenarførelsesningen med tittelen *Hur kvalitets-säkras EU-terminologin?*

De resterende 23 innleggene var gruppert etter de fire etappene i et terminologiprojekt: planleg-

ging, gjennomføring, presentasjon og lagring og til slutt forvaltning og oppfølging.

Anna-Lena Bucher (foto: Jan Hoel)

Representantene fra Språkrådet holdt to innlegg. Først snakket Jan Hoel om bakgrunnen for et mønsterpraksisprosjekt som Språkrådet har satt i gang for å tilgjengeliggjøre og utvikle terminologi i universitets- og høyskolesektoren. Senere holdt Ole Våge et innlegg som tok for seg hvordan dette mønsterpraksisprosjektet nå gjennomføres.

Fra Norges Handelshøyskole holdt Vemund Olstad, Marita Kristiansen og Gisle Andersen

et innlegg om utviklingen av en nasjonal termportal i Norge, mens Jan Roald presenterte en modell for strukturering av fagområder gjennom terminologi. Nordterm 2015 vil bli avholdt på Island.

Frokostseminar om fagspråk

15. mai holdt Språkrådet og Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) et frokostseminar i Oslo om forståelig fagspråk. Fra terminologitjenesten holdt Ole Våge et innlegg om hvilke strategier statsorgan kan bruke for å gjøre fagtermer mer forståelige for publikum. Ca. 250 personer var til stede.

Nytt norsk medlem i styret for Infoterm

Seniorrådgiver Jan Hoel i Språkrådet er blitt oppnevnt som medlem i styret for Infoterm, Det internasjonale informasjonssenteret for terminologi. Oppnevningen er for tre år.

Nyheter

Nordisk samisk språksenter

Nordisk samisk språksenter er et nyetablert fellesnordisk samisk fag- og ressurscenter med ansvar for språkfaglig arbeid, inkludert terminologi-arbeid. Senteret har ni ansatte og dekker fem samiske språk. Senteret er et samarbeidsprosjekt mellom Samisk parlamentarisk råd og sametingene i Finland, Norge og Sverige. Målet er å etablere et permanent språksenter.

Termportalen

Ein pilotversjon av ein nasjonal termportal ligg no føre. Noregs handelshøgskole har gjennom forskingsprosjektet CLARINO laga ein open nasjonal termportal som gjer det mogleg å søkje i eksisterande termbankar. I dag gjeld det nesten 93 000 term-postar frå NOT-basen, RTT, KBT, Akutt forurensning, KB-N, NHH Termbase m.m., og fleire vil verte lagde til. [Du kan vitje pilotversjonen her.](#)

Termbasen SNORRE veks

Sidan SNORRE vart lansert i 2011, har termbasen fått i overkant av 1000 nye term-postar med til saman ca. 2350 termar på bokmål, nynorsk, engelsk, tysk og fransk. I tillegg er meir enn 1500 nye definisjonar registrerte. SNORRE er utvikla av Standard Norge i samarbeid med Språkrådet og Kulturdepartementet og er tilgjengeleg på www.termbasen.no og via www.standard.no.

Terminologikurs og -seminar

Til hausten skipar Språkrådet ved fagrådet for terminologi og fagspråk til eit grunnleggjande kurs i terminologi og eit seminar om norsk fagspråk i høgare utdanning. Begge arrangementa skal haldast i Bergen, kurset måndag 25. november og seminaret tysdag 26. s.m.

Følg med på nettsidene våre utover hausten om du er interessert, og gje gjerne andre beskjed om arrangementa.

Kurs i termprosjektstyring

Termnet, Det internasjonale terminologinettverket, tilbyr sertifiserte nettbaserte kurs i termprosjektstyring, både for nybegynnere og viderekomne. I løpet av 2013/2014 blir det arrangert fire ulike kurs. Hvert kurs er bygd opp av seks moduler og går over to måneder. Man kan velge mellom engelsk, tysk og fransk som undervisningsspråk.

[Du kan lese mer her.](#)

Parallelspråk og domene

Novus forlag har gitt ut boken *Parallelspråk og domene* som diskuterer de språkpolitiske begrepene 'parallelspråklighet' og 'domenedynamikk' i nordisk fagkommunikasjon. Boken tar sikte på å kartlegge bruken eller fraværet av begrepet i den offentlige diskusjonen. Det legges også fram forslag om tiltak mot den økende bruken av engelsk som lingua franca. [Les mer hos Novus forlag.](#)

Visste du at? Om *Språkrådets termwiki*

Terminologitenesta i Språkrådet har fått laga ein wiki-basert termbase: Språkrådets termwiki. Termwikien skal vere eit hjelpemiddel til å tilgjengeleggjere norsk terminologi på fleire fagområde. Termwikien har blitt vidareutvikla og forbetra og er no open for alle. Det er mellom anna blitt enklare å registrere termar, og visinga er blitt meir oversiktleg. Termwikien er ein termbase. Det vil seie at han er eit verktøy der ein kan søkje etter og leggje inn termar. Alle kan søkje etter termar. For å kunne leggje inn termar må

ein registrere seg som brukar og få ein brukarkonto. Termwikien har ikkje automatisk registrering av brukarar. Viss du ber om ein brukarkonto på termwikien, blir førespurnaden send til terminologitenesta i Språkrådet for godkjenning. Alle som har eit termprosjekt, både einskildpersonar og fagmiljø, er velkomne til å bruke termwikien til å registrere og offentliggjere terminologien sin. Du finn termwikien på www.termwiki.sprakradet.no.

På kornet – portrettintervju med Raida Ødegaard

Raida Ødegaard var manus-redaktør i Tidsskrift for Den norske legeforening frem til hun gikk av med pensjon i sommer. Hun har også vært medlem av Språkrådets fagråd for terminologi og fagspråk.

Hva var det beste med jobben din?

Det var spennende og morsomt å lage tidsskrift. Det var givende å være med på å bevare og videreutvikle et norsk medisinsk fagspråk – og erfare at iherdig termarbeid gir gjennomslag over tid.

Hvilken utdanning har du etter videregående skole?

Fransk, engelsk og norsk fra Universitetet i Oslo.

Hva var favorittfaget ditt på barneskolen?

Foto: Sivert Almvik, Tidsskrift for Den norske legeforening

Norsk, jeg likte godt å skrive stil. Regning var jeg også glad i.

Hvorfor er arbeid med terminologi viktig?

God kommunikasjon fordrer et entydig begrepsapparat. Innen medisin er engelsk det ledende språket, og engelsk blir brukt i norske tekster. Det kan svekke entydigheten. Det er viktig å demme opp for denne ten-

densen. Vi trenger et tilpasset norsk ordforråd for å kunne kommunisere om medisinske spørsmål på vårt eget språk, både på det vitenskapelige plan og ikke minst i kontakten mellom lege og pasient. For å lykkes må man sørge for norske termer før de engelske får festet seg.

Om du kunne velge et annet yrke, hvilket og hvorfor?

Da ville jeg vært lærer. Undervisning ligger mitt hjerte nær.

Hva leser du helst på fritida?

Aviser, tidsskrifter og skjønnlitteratur – klassisk og moderne. Nå skal jeg forresten lese mer lyrikk, har jeg tenkt.

Hva er din favoritterm?

Oppmerksomt nærvær – av det engelske *mindfulness*.

Aktuell term: *statskupp*

Den 3. juli vart statsministeren i Egypt, Muhammad Mursi, avsett av den egyptiske hæren. I kjølvatnet av denne hendinga vart det ein diskusjon om kva omgrep ein skulle nytte på denne makt-overtakinga. Styresmakter frå fleire land vegra seg mot å nytte nemninga *statskupp*, mellom dei Noreg, ifølgje [Aftenposten](#).

Termen *statskupp* stammar frå det franske *coup d'état*, der *coup* tyder 'slag' og *état* tyder 'stat'. Ofte blir kortforma *kupp* nytta.

Men kva ligg egentleg i omgrepet 'statskupp'? Samfunnsvitenskapane er omgrepsorienterte og tek i mindre grad for seg observerbare referentar enn t.d. naturvitenskapane. Det kan difor vere større diskusjonar og usemje om kva som blir lagt i eit omgrep. I dette tilfellet spelar nok politiske inte-

resser ei vesentleg rolle når ein skal tolke makt-overtakinga i Egypt.

Om ein går til statsvitenskapen, kan ein finne ein definisjon i *Statsvitenskapelig leksikon* (1997). Her blir omgrepet forklart med 'politisk omveltning med tvang, iscenesatt av en person eller gruppe som allerede har en viss politisk eller militær makt, på en måte som er forfatningsstridig.'

Ifølgje den same artikkelen skil dette omgrepet seg frå 'revolusjon' ved at sistnemnde er ei makt-overtaking som er basert på folkeleg initiativ og støtte. Ein revolusjon kan også bli iscenesett av personar som ikkje har makt, og som ser på seg sjølve som leiarar av folket. Ei makt-overtaking som skjer i leiarsjiktet blir i ein del tilfelle omtalt som *palassrevolusjon*, ifølgje [Allkunne.no](#).

Spørsmål og svar 1: *Dekaffinert eller koffeinfri kaffi?*

Kaffi utan koffein er no blitt vanleg. Nokre nyttar ein slags norsk versjon av det engelske *decaffeinated*, altså *dekaffinert*. Eg ville nok heller nytta *koffeinfri*. Kva er best?

Koffeinfri kaffi er betre enn *dekaffinert kaffi*. For det første er *koffeinfri* i større grad sjølvforklarande, altså det er noko som er fritt for eller utan koffein. Ordet er altså danna over same leist som *alkoholfri*, *beinfri*, *blyfri*, *glutenfri*, *sukkerfri* osv. *Koffeinfri* føyer seg med andre ord fint inn i norsk orddanningsmønster.

Det innlånte *dekaffinert* signaliserer heller at ein har fjerna kaffien, ikkje koffeinen (!). *Koffein* er *caffeine* på engelsk, så her har det nok skjedd noko rart på vegen. Nokre vil nok meine at kaffi utan koffein ikkje er kaffi i det hele tatt, men det er ein annan diskusjon.

Uansett er *koffeinfri kaffi* langt mer utbreitt om ein gjer eit søk på nettet.

Spørsmål og svar 2: *Firma, foretak eller selskap?*

Hva er forskjellen mellom firma, foretak og selskap? Er firma navnet på et selskap?

Ifølge *Jusleksikon* (Kunnskapsforlaget) ble *firma* tidligere brukt om navnet på et foretak, men dette heter nå *foretaksnavn* iht. en lovendring fra 1985. Videre er et foretak en 'virksomhet med økonomisk formål'. Det kan være organisert i ulike former: enkeltpersonforetak, stiftelse, statsforetak eller selskap.

I selskapsloven er et selskap en 'økonomisk virksomhet som utøves for to eller flere deltakeres felles regning og risiko og med et ubegrenset, personlig ansvar for minst en av deltakerne'. Det finnes bl.a. ansvarlig selskap (delt og udelt), kommandittselskap og aksjeselskap.

Ofte blir firma, foretak og selskap blandet sammen. Om man legger lovverket til grunn, er foretak et overbegrep for bl.a. selskap. Enkeltpersonforetak blir i noen sammenhenger nevnt som et selskap, men er ikke omfattet av selskapsloven.

Lesernes hjørne

I førre utgåve av Termposten tok vi opp nokre norske avløy-sarar for faguttrykk i universitets- og høgskolesektoren, m.a. for det engelske *abstract*. Her skreiv vi at ein godt kunne nytte det normerte *abstrakt*, men at *samandrag* er betre og meir sjølvforklarande. Ein lesar var usamd og meinte at eit

samandrag skriv ein i etterkant. *Abstrakt* er difor betre, sjølv om *prospekt* nok ville vere enno betre, ifølgje lesaren.

Nå er nok *samandrag* allereie godt etablert som norsk avløy-sar for *abstract*, og det er neppe noko i dei to orda som tilseier at det må kome før eller etter utarbeidinga av innlegget. Ein

kan like godt samanfatte og abstrahere før som etter skrivinga av ein artikkel, meiner vi.

Sommartid er ofte høgtid for konferansar. Kva er eigentleg skilnaden på 'seminar', 'konferanse' og 'symposium'? Vi inviterer lesarane til å sende oss synspunkt til term@sprakradet.no.

TERMINOLOGGEN

Du finner en oppdatert kalender over kommende terminologirelaterte arrangementer på våre nettsider: www.sprakradet.no/termkalender.

Noen kommende arrangementer

Seminaret *Applications of Cognitive Terminological Theories in Terminology Management* arrangeres i Zagreb i Kroatia 27. og 28. september. Seminaret konsentrerer seg om aspekter ved nyere kognitive terminologiske teorier og bruken av disse i praktisk terminologiarbeid. I den første delen av seminaret presenterer fire representanter for den nye tilnærmingen til terminologisk teori sitt arbeid og hvordan dette kan brukes innen terminologistyring. Den andre delen av seminaret tar for seg integrering av terminologiske og lingvistiske teorier i terminografisk arbeid basert på erfaring med nasjonale termbaser. Seminaret arrangeres av Den europeiske terminologiforeningen (EAFT) og The Institute of Croatian Language and Linguistics.

7.–8. oktober arrangerer Nasjonalbiblioteket i samband med Språkåret 2013 ein konferanse om språk og teknologi. Konferansen har som mål å kaste lys over kva språkteknologi har å seie for forskning, næringsliv og samfunnsutvikling. Påmeldingsfristen er 10. september. [Les meir på Nasjonalbibliotekets nettsider](#).

19. oktober arrangeres Norges første sakprosafestival på Litteraturhuset i Oslo og i lokalene til Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. Målet er å spre norske og internasjonale sakprosaforfatters kunnskap, samt å skape bevissthet om at sakprosa ikke bare er fakta, men skrives av forfattere, som tar litterære valg. Festivalen er gratis og åpen for alle. Les mer på <http://www.litteraturhuset.no/program/2013/10/sakprosafestival.html>.

25. og 26. november arrangerer Språkrådets fagråd for terminologi og fagspråk eit grunnleggjande kurs i terminologi og eit seminar om norsk fagspråk i høgare utdanning. Begge arrangementa skal haldast i Bergen. Det vil komme meir informasjon om dette på nettsidene våre utover hausten, så følg med.

SPRÅKRÅDETS TERMINOLOGITJENESTE

Postadresse:
Postboks 8107 Dep
NO-0032 OSLO

Besøksadresse:
Observatoriegata 1 B
NO-0254 OSLO

Telefon: 22 54 19 50
Telefaks: 22 54 19 51
E-post: term@sprakradet.no
www.sprakradet.no
www.sprakradet.no

Språkrådet

RIKTIGE TERMER GIR GODT
FAGSPRÅK

Terminologitjenesten er en del av Språkrådet og har tre rådgivere i full stilling. Tjenesten har et overordnet, nasjonalt ansvar for å samordne utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk terminologi. Tjenesten samarbeider tett med Språkrådets fagråd for terminologi og fagspråk. Den skal på sitt arbeidsområde

- ta initiativ til, legge til rette for og samordne aktivitet
- være en aktiv pådriver for forsknings- og utviklingsarbeid
- søke å koordinere praktisk terminologiarbeid i næringslivet
- assistere fagmiljøer og hjelpe til med å bygge opp termbaser
- bygge allianser som kan føre til økt interesse og ansvar for norsk terminologi og fagspråk
- gi råd til offentlig forvaltning, næringsliv og publikum

<http://www.sprakradet.no/nb-NO/Tema/Terminologi-og-fagspraak/>

Språkrådet gir ut en rekke publikasjoner, blant annet *Termlosen*, en innføring i terminologiarbeid. Du kan lese mer om *Termlosen* [her](#).